

**Տ. ԴԵՐԵՆԻԿ ԱՔԵՂԱՅ ՍԱՎԱԿԵԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՕՍՈՒԱԾ Ս. ՊԱՅԱՆԷ ՎԱՆՔՈՒՄ
Ս. ՊԱՅԱՆԵԱՆՑ ՏՕՆԻ ԱՌԻԹՈՎ**

(24 յունիսի 2019 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

Ամհաատներին լծակից մի՛ եղէք, որովհետեւ ի՞նչ կապ ունի
արդարութիւնը անօրէնութեան հետ. եւ կամ ի՞նչ յարաբերութիւն
լոյսի եւ խաւարի միջեւ. եւ կամ ի՞նչ միաբանութիւն
Քրիստոսի եւ Բելիարի միջեւ. կամ ի՞նչ առնչութիւն ունի
հաւատացեալը անհաւատի հետ. կամ ի՞նչ նմանութիւն ունի
Աստծու տաճարը մեհեանների հետ
(Բ. Կորն. Զ. 15-17):

**ՆԱՅ Առաքելական Եկեղեցին Ս. Գայանեանց կոյսերի տօնը յիշատա-
կում է Հոգեգալստեան տօնից մէկ շաբաթ անց՝ երեքշաբթի օրը:**
Պատմութիւնից գիտենք, որ Դիոկղետիանոս կայսեր օրօք Ս. Գայիանէն
Հռոմի Ս. Պօղոս վանքի մայրապետն էր: Դիոկղետիանոսը, լինելով հե-
թանոս, հալածանքներ սկսեց քրիստոնեաների դէմ: Կայսրը ցանկանում
էր կնուծեան առնել կոյսերից մէկին՝ Հռիփսիմէին, որը չհամաձայնելով
փախչում է Ալեքսանդրիա, այնուհետեւ՝ Հայաստան:

Հայոց Տրդատ արքան, իմանալով կոյսերի հետ կապուած պատմու-
թիւնը, ինքն է ցանկանում տիրանալ գեղեցիկ կոյսին: Հռիփսիմէին բե-
րում են պալատ, նրա հետ՝ նաեւ Գայիանէին, որպէսզի Հռիփսիմէին յոր-
դորի չհակառակուել թագաւորին: Սակայն Տրդատը, այդպէս էլ չկարո-
ղանալով տիրանալ գեղեցկատես Հռիփսիմէին, զայրացած հրամայում է
սպանել բոլոր կոյսերին: Գայիանէին չարշարում են եւ զլխատում: Նրա
մարմինը Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչն ամփոփում է տապանի մէջ եւ կնքում
արքունի, քահանայական-հայրապետական կնիքներով: Յետագայում
այդ վկայարանի տեղում վեր է խոյանում այս հրաշագեղ եկեղեցին:

Հոգու խաւարի մէջ փակուած ժամանակներում սուրբ կոյսերը, հա-
ւատքի ու սիրոյ լապտերը ձեռքներին, Հռոմից գնացին Եգիպտոս, իսկ

այնտեղից Աստծոյ նախախնամութեամբ եկան Հայոց երկիր: Եկեղեցու ձեւաւորման առաջին շրջանում սուրբ Էին համարոււմ այն քրիստոնեաները, որոնք, ամրացնելով քրիստոնէական գաղափարները տարածելու հաւատը նոյնիսկ այն դէպքում, երբ այն սպառնալիք էր իրենց կեանքին, նահատակուել են Քրիստոսին հետեւելու եւ Նրան շուրանալու համար,:

Ս. Գայանեանց այս տօնական Պատարագի բուն գաղափարն իր մէջ ոչ միայն պատարագի սրբութիւն ունի, այլեւ սրբազան խորհուրդ: Սրբերը տարբերոււմ են սովորական մահկանացուներից այն պարզ եւ միեւնոյն ժամանակ անհաս բաղձալի խորհրդով, որ գտան Քրիստոսին ու չկորցրին նրան: Այսօրուայ տօնի ամենամեծ խորհուրդն այն է, որ Սուրբ Կոյսերը, կտտանքի, չարչարանքի, անմարդկային տանջանքների ենթարկուելով, չկորցրին Քրիստոսին:

Սիրելիներ, այսօր, տօնին ընդառաջ, մենք մեզ մէկ հարց պէտք է տանք. արդեօք մենք ունենք Քրիստոս, արդեօք գտնւ եւք Քրիստոսին: Եւ կամ երբ նայենք մեր անցած կեանքին, նայենք ամենայն ուշադրութեամբ, կտեսնենք, որ շատ անգամներ ենք կորցրել Քրիստոսին: Թերեւս Քրիստոս կորցնելու մէջ հակոտնեայ զգացում կայ: Երբ ասում ենք կորցնել Քրիստոսին, միանգամից մեր աչքի առաջ են գալիս նախ Յուդան եւ յուդայատիպերը, այնուհետեւ անառակ որդին եւ անառակութիւն անողները՝ իբրեւ Քրիստոսից հեռացած, Քրիստոսի ճշմարիտ ճանապարհից շեղուած մարդիկ, եկեղեցի չաճախողներ, Աստուած հայհոյողներ: Բայց սխալուած կլինէք, եթէ այդքան պարզ պատկերացնենք Քրիստոս կորցրածներին: Մենք Քրիստոսին կարող ենք կորցնել ոչ թէ վերը նշուած աստուածութեան պահին, ցոփ ու շուայտ կեանք վարելիս, այլ հէնց աղօթելիս, եկեղեցու մէջ, բարի գործ անելիս, մեր Եկեղեցու մասին մտահոգուելիս, անգամ ամենամեծ Սուրբ Խորհրդի ընթացքում: Թէեւ սիրում ենք Քրիստոսին եւ, վստահաբար, բնաւ չէինք ուզենայ կորցնել նրան, սակայն մեր մարդկային հողաշէն բնութեանը յատուկ է կորցնել Քրիստոսին՝ սկսեալ Ագամից մինչեւ այս պահին ծնունդ մանուկը: Ինչպէս եկեղեցու հայրերից մէկն է ասում՝ Քրիստոս եւ սատանան նոյն հեռաւորութեան վրայ են մեզանից: Քրիստոսին կորցնելու համար պէտք չէ արտակարգ մեղաւոր լինել: Թող այս խօսքերը չծանրանան ոչ մէկիս հոգուն, որովհետեւ այս աշխարհի մէջ միակ անձը, որի համար անկարելի էր կորցնել Քրիստոսին, մեր աստուածամայր Մարիամն է: Միթէ այս աշխարհի վրայ որեւէ մէկն այդչափ սիրել է Քրիստոսին, որքան Մարիամը:

Միթե այս աշխարհի վրայ որեւէ մէկը այդչափ հասկացել է Քրիստոսին, որքան Մարիամը: Մայրական, մտերմական, խորը, անբացատրելի սիրով, որ այս աշխարհում միայն իրեն էր վիճակուած, միացած էր Յիսուսին՝ իր որդուն: Սակայն Մարիամն ինքը նոյնպէս կորցրեց Քրիստոսին: Մարիամը Քրիստոսին չկորցրեց խրախճանքի ժամանակ, անաստուած միջավայրի մէջ կամ բարկութեան ու զայրոյթի պահին, այլ Զատիկի տօնին նուիրուած սուրբ արարողութիւնների ընթացքում՝ Երուսաղէմի տաճարի մէջ: Եւ մէկ օրուայ ճանապարհ անցնելուց յետոյ միայն նկատեց, որ կորցրել է Քրիստոսին: Եւ գտաւ երեք օր փնտրելուց յետոյ:

Սիրելիներ, այդքան մօտ լինելով Յիսուսին, իր կեանքը միաձուլած Յիսուսի կեանքին, սակայն, միեւնոյնն է, կորցրեց նրան: Մենք էլ, թէեւ կարող ենք շատ մօտ զգալ Յիսուսին, շատ սիրել նրան, բայց կարող ենք Մարիամի պէս կորցնել, եթէ անզգոյշ լինենք ու չնկատենք, չզգանք, որ Քրիստոս մեզ հետ չէ: Եւ մենք պէտք է քննենք մեր անցեալը՝ հասկանալու համար, թէ Քրիստոսին կորցրինք երեք ժամ, երեք օր, թէ երեք տարի առաջ: Հիմա վստահ եմ, որ ամէնքդ ցանկանում էք հարցնել, թէ ինչ անենք Քրիստոսին չկորցնելու համար: Սիրելիներ, Քրիստոսին չկորցնելու համար մեզ զգուշաւորութիւն եւ ուշադրութիւն է հարկաւոր:

Այսպիսի մի հետաքրքրական պատմութիւն կայ. երբ մի բուսաբան իր ուսումնասիրութիւնների համար հերթական անգամ լեռներում՝ կանաչների մէջ, խոշորացոյցով զննում էր մի փոքրիկ ծաղիկ, այնտեղ իր հօտն արածեցնող մի հովիւ մօտենում է նրան եւ հարցնում, թէ ինչ է անում: Բուսաբանն առաջարկում է հովուին իր սարքի միջոցով դիտել ծաղիկը: Հովուը, խոշորացոյցով տեսնելով ծաղկի ամբողջական գեղեցկութիւնը, սկսում է արտասուել՝ ասելով՝ երանի տեսած չլինէր, որովհետեւ որքան է ինքն անուշադրութեամբ տրորել այս գեղեցկութիւնները:

Այո՛, սիրելիներ, տեսնելը շատ բան է փոխում կեանքում, եւ Պետրոսի նման մեր աչքերից կթափուի փոշին, ու մենք կտեսնենք իրականութիւնը, որը թոյլ կտայ աւելի ուշադիր լինելու մեր ընթացքին, որ չլինի թէ մեր քայլերով տրորուեն այն արժէքները, որոնք մեզ օգնում են չկորցնելու Քրիստոսին: Յիրաւի, քարայրի մէջ եղած փոքրիկ եկեղեցին աւելի փառաւոր է, երբ Քրիստոս ունի իր մէջ, քան որեւէ փառաւոր գոթական տաճար, որը կորցրել է Քրիստոսին: Եւ նոյն ձեւով ցնցոտիների մէջ եղած մարդը, որն ունի իր մէջ Քրիստոս, աւելի փառաւոր է, քան նա, ով փառքի մէջ է, բայց կորցրել է Տիրոջը: Այս եկեղեցին Քրիստոս գտած եւ

չկորցրած սրբուհի Գայիանէի մասունքների վրայ է շինուած: Եթովպիայի Ադիս Աբեբայ քաղաքի Պոլէ Թաղամասին կից գտնուում է Ս. Հռիփսիմէի ժայռափոր սրբավայրը, որն աւելի քան 400 տարուայ պատմութիւն ունի եւ մեծ ժողովրդականութիւն է վայելում: Սուրբ Կոյսը, երբ չարչարուում էր, չարաչարուում էր Քրիստոսի համար, չարչարուում էր, բայց Քրիստոսին պահում իր մէջ՝ չկորցնելով նրան:

Շատերդ այսօր Քրիստոսին գտած այս սրբավայր էք եկել որպէս ուխտաւորներ, եւ վստահ եմ, որ եկել էք Քրիստոսին գտնելու, ինչպէս Մարիամը ետ դարձաւ այնտեղ, ուր կորցրել էր Քրիստոսին: Երանի՛ նրանց, ովքեր կգտնեն Քրիստոսին այնտեղ, ուր կորցրել են: Երանի՛ նրանց, ովքեր կգտնեն Քրիստոսին՝ երբեք չկորցնելու համար, որովհետեւ մարդն առանց Աստուած, նոյնն է թէ՛ մարդն առանց յոյսի:

Սիրելի՛ քոյրեր եւ եղբայրներ, եկէք այսօր ուխտաւորի անկեղծ աղօթքով խնդրենք Քրիստոս գտած եւ չկորցրած սուրբ Կոյս Գայիանէի բարեխօսութիւնը, որպէսզի իր շնորհներով զարդարի մեր միտքը, մեր հոգին ու սիրտը՝ Քրիստոսին գտնելու եւ երբեւէ չկորցնելու համար:

Սիրելիներ, այսօր ուխտաւորաբար նաեւ մենք՝ որպէս Սուրբ Էջմիածնի ուխտեալ զաւակներ, այստեղ ենք աշխարհի չորս կողմերից՝ հաւաքուելով միաբանական ժողովի: Խոնարհաբար կաղօթեմ, որ ժողովի մէջ լինի Քրիստոս, եւ չկորցնենք նրան:

Ուզում եմ որպէս խօսքիս վերջաբան յիշել Լնդհանրական Եկեղեցու սահմանումներից մէկը՝ միութիւն՝ կարեւոր հարցերում, ազատութիւն՝ երկրորդականներում, սէր՝ ամէն ինչում:

